

Kastriota Škenderbeg *).

Tugoskazie u pet izvedah

upjesmio

K R A F 4 Juro Mate Špor.

Izved I.

Prizor prvi.

*(Dvornica u Dvoru kraljeskim. U sridi stine zade podak stoji, uskog se na more vidi. U desnoj stini jest prosor otvoren od cerkve dvorske, prida kojim klečavica stoji.)***Kastriota** ¹⁾ (pobožno uz prosor gledavši).

Po tvome htenju sammo Svemogući,
Po tvojoj neprevidnoj odmiri
Ti našeg bitja dospitje uplodi —
I š njim utvardi vjere tvoje vlast.
Nit' slave, niti krunne jasnos, niti
Kraljestva razšir ja od tebe molim,
Već samo oti sveti zakon tvoj —
I otačbine slobod nam uzdarži,
Ojači naše persi, kripi nas
Do svarhe grihonosnog' tog života,
Da uza tve ljubavi uljudne,
I mi, ko žartvu bitje pridajemo,
U znamen tvoje svete uprave,
Da izkoren'mo zlobbu nezmirenu,
Ku silla turska na tim svjetu pruži,
Posvuda serzbu grišnu uzdignuć.

(pristana)

Da nedobitna mojih rukah snaga
I moje hrabrenosti čversta moć,
S koima tri tisuća turskih glavah
Na zemlju prosuh — nas dosad obranili,
Prolomeć tverdi jaram sužanstva,
To tvoje sammo biše uredjenje.
U pomoć meni budi i od sad,
Da serca kripna vjeri tvojoj čuvam,
Verne da uskinem nemoćnim,
Samosilnike divje da razgonim,
Da zakon tvoj uložim sve posvud;
Tad vesseo zadnji odihaj izustim,
Millosti tvojoj 'zručim pokoj moj.

(Kleknje pobožno na klečavnicu.)

Prizor drugi.

*(Vranjanin i Groppa dojdju od leve strani, ugledavši kralja oboica postoje.)***Vranjanin** ²⁾ (glasom utišenim).

Da na te gledat moglobi svak' okko
Za 'zvidit takovu junačkost čast,
Podložnos takvu od smionog serca,
Od glave krunom zlatom narešene!

Groppa ³⁾ (kano pridnji).

Po takvoj slici — bože, ravnaj nas,
Hrabrenos i uzdajnos tako združij,
Tad opačina svaka propade.

*(Kastriota uzdignese i vidi bane, koji k njemu stupiju.)***Vranjanin.**

Oprosti krunno slavna, da pobožnos
Tvu rajsku smetamo. Ojači nas
S' ussilnom snagom velle tvoje duše,
Da kripno se pridamo došastju.

Groppa.

Da sjenni sammo tve jasnosti slid'mo,
Ka svit kerstjanski posvud razsviti.

Kastriota (na prosor kazući).

On sammo — ko nas branil od propasti
Od sille strašne nepriateljskog mača,
On millo od sužanstva pogardnog
I od sada nas stavno štitiće bude.
Razpetje ono žartv' u sebi nosi,
Ku nikoe vrime ne uništić več.
A naše slobode kripnosno čutje,
Učverstit hoće skladde naše vez,
I slavu slavnog' naroda razplodit,
Koi terpit i podneti svašta umi,
Neumi sammo jednu tišit' čud;

ST. Z. 16. T. 1970/189 Izved I.

Prizor prvi.

*(Dvornica v dvoru kraljevskim. V sridi stene stoji mostovš, od kodar se na morje vidi. U desni steni je dvorske cerkve odperto, pred kterim klečavica stoji.)***Kastriota** (pobožno skozi okno gledajoč).

Po tvoji vólji samo Vsemogući,
Po tvojim neprevidnim naklonjenju
Ti naše nam prihodnje bitje vplodi
In ž njim uterdi vére svoje vlast.
Ne slave, tudi krunne ne svitlosti,
Kraljéstva ne razšira te ne prosim,
Le samo otmí sveti zakon svoj,
In domovine nam svobodo ohrani,
Ojači naše persi, vkrepi nas
Do konca tega gréšniga življenja,
De iz ljubézní tvoje uljudne,
Tud mi darujemo ti svoje bitje
U znamenje pravice tvoje svéte,
De izkorenimo nezmérno zlobu
Ki sila turska jo na svétu tém
Razšira gréšno serdbo uzdigajoča.

(prestane)

De mojih rók krépost nepremagljiva
In moje hrabrenosti čversta moć,
S kterima tri jezéra turskih glav
Sim na zemljó pobil — dozdam nas brani,
Prelomši terdi jarem sužnosti,
To samo tvoja bila je narédba.
V pomoć mi bodi tudi še prihodnje,
De s krepkim sercam véri tvojoj čuvam,
Verige de razkovam vsim nemoćnim,
De silne samosilnike razženem,
De véro tvojo uložim povsod;
Potem vesel izustim zadnji zdihljaj,
Pokoje svoj izročim milosti tvoji.

(Pokleknje pobožno na klečavnicu.)

Prizor drugi.

*(Vranjanin in Groppa prideta od leve strani, vgladajoča Kastriota obo postojita.)***Vranjanin** (s utišenim glasom).

De na-te gledati bi moglo oko vsako
In viditi junaško tako čast,
Ponižnost tako usmilniga serca,
In glave — s krono zlato obsijane!

Groppa (kakor prednji).

Po takim zgledu, — Bože, ravnaj nas,
Hrabrenost in ponižnost tako združij
Potém napotje zgine nam vsakéto.

*(Kastriota se vzdigne in vidi bana, ki k njemu stopita.)***Vranjanin.**

Odpusti, krona slavna, de pobožnost
Ti rajsko motiva. Ojači naj
S serčnostjo silno tvoje blage duše,
De krepko vdava se prihodnosti.

Groppa.

De samo senci tvoje slediva
Jasnosti, svét keršanski ves ki obséva.

Kastriota (na okno kašéci).

On samo, ki pogube nas je branil
Od sile strašne sovražniga meča,
On milo bo sužanstva pogerdniga
Prihodnje tudi stavno varval nas.
Tam Križani daritev v sebi nosi,
Ki je nobeni čas ne vniči več.
Krepostno naše pa svobode čutje
Učverstilo edinosti bo véz,
In slavo poveličalo naroda,
Ki vse terpéti in prestati ume,
Ne umi samo jedne krotit' čudi

* Sreća mi je hotla, od vrédništva Novic to ilirske žaloskazje (tragedia) v jambih dobiti, ktero se bo skorej v ilirskim jeziku natisnjeno oznanilo kakor prvo narodno delo take verste, lépsano z vso krasoto beséde in pésmništva. Ponudim svojim dragim slovénkim bratom samo perva dva prizora (Scenen) te narodske pésmje v pokušnjó kakor kosček céliga dela v slovénkim jeziku, de se bogastva ilirskiga jezika, njegove kreposti in pesméne ugodnosti prepričajó, kakor tudi de vidijo, kako podobna sta si slovénski in ilirski jezik, v obéh téh jezikih. Ako zram de to delo dopade, sim pripravljen, vse poslovéniti in na svitlo dati.

¹⁾ Kralj Arbanaski v Kroji. — ²⁾ Ban dalmatinski. — ³⁾ Vojvoda serbski.

Žestoku ljubav svojeg Očestva;
 Š njom Slavjan svuda živi i umira,
 Nit' vrime niti silla nju zbileži. —
 Svi puci — dugo prošasnih stolitjah,
 Jezikom komaj stanos nam uzoče;
 Svih njih pogubih oda duga čas.
 Slavjani sami — narodi starine,
 Evrope stanovnici — vjerno težu,
 'Tu zemlju njiovu — njima svud pridragu.

Groppa (užeženo).

O svitla krunno, tvoe serčene riči —
 I tvojih činah neumerla čast,
 Junačku našu požudu uzdižu,
 Ko zoru rumenitu jasnog dana.
 Gizdavo mi s' uzdamo vladaoniku,
 Kog ljubav, smionos i bistri um,
 Ko sunca zraki tamnos prognat budu.

Vranjanin.

Svu vjeru tvoju stavi sad u nas,
 Upelji nas u bjenje kervoločno,
 Svi skupno život naš za sveti zakon,
 Za slobod stavnu i za tvoju krunnu
 Mi rado posvetit nakanismo.
 Oto čutenje i povdanje ti
 U persih svakoje vojnika najdeš.

Kastriota.

Takove serčenosti istečaj
 Slavodobitje svuda nam utvardi
 Verh nepriatelja našeg primnožinu,
 Koi svakkjem od nas deset mača pruži,
 Jer zna, da svakki deset serca nossi.
 I ako smert pridobbi tjelo već,
 Uzdiže duh se s slavom neumarlom
 Proglaseć, da očestvo ne propade,
 Dok slavna kerv u naših žilah teče.

(Zamistise sa mallo.)

Još jedan od vojvodah dospit imma,
 Momčina Manes, Cernogorac, koi
 Objaviše mi, da na dan h'će dojei,
 U kom na Balabana, viteza
 Turaskog, svom sillom udrut ossudismo,
 A vi pripravite svu potribu,
 Da iza tmine nočne od svih stranah
 Na dušmanina tajno navalimo,
 Kog nerazbornos zavik satriti —
 Ol smert zagerlit — prisegom potvard'mo.

Groppa.

Mi tvoje uputjenje častimo,
 U nas upori tvoje pomuje izmir.
 Tri tisuća žestokih horvatah,
 Ko nagla serna u mah ja dotjeram
 Na Ederbana, upeljnika pervog,
 Kog izgubiti — ol propasti — svi
 Već tverdom zakletvom mi obećahu.

Vranjanin.

Vojnici dalmatinski glasoviti
 Sustežu komaj seržbenos vatrenu,
 Da bez oprostí nevjernikah kerv
 Grihotno oskvarna, ko dibre tečaj
 Na polju našim izlijese sad.

Kastriota.

Takove sille neima pridobnika
 I svakki od nas volli stotinput
 U svakkoj mukki šivot doveršiti
 Neg' odpast oda vjere kriposne,
 Bez koje na 'tim svitu srića znebbi.

(Pristaje sa mallo.)

On jedan — jediniti oda svih!
 O Mussa, Mussa, izdaica zlobni,
 U koji ponor tjeroh tebe gizdos?
 Ljubéći te ko istog sina mog,
 'Ti mene izdao si i otačbinu
 I sveti zakon tvoj, uz obečaj
 Ponosni nepriatelja vjekovitog. —
 Sveg svjeta vlast i arbanaska krunna,
 Ku tebi nevjernik već pridaše,
 Ne skinnu prokléstvo ti naverženo.

Groppa.

Ne žaluj više dušu tu omražnu,
 Već nama pusti doteč osvetu,
 Ku naši maći njemu pripravise,
 Dok izteče ta gidonosna kerv.

Kastriota (naglo).

To dillo hran'te mojoj sammo seržbi,
 Dozvati h'ću ga na srid polje bjenja,
 Da serce bješno izsičem u mah,
 Koe tugu neizmernu nama tvara.

Mogočne očestva svojiga ljubézni,
 Z njo Slavijan živi in umerje povsod;
 Ne čas ne sila je ne zaduši. —
 Vse ljudstva davno pretečenih časov
 Z jezíkam komaj bitnost nam kazeče
 Vse njih je že pomóril davno čas;
 Slavjani sami narod še starine
 Evrope prebivavci zvésto obdélvajo
 To zemljo svojo njim povsod predrago.

Gropa (ginjeno).

O svitla krona, serčene tjé beséde
 In tvojih del neumerjóča čast
 Junaške naše zelje vzdigajo,
 Kot zoro zlato sneva jasniga.
 Gizdavo se mi vdamo vladavniku,
 Čigar ljubézni, milost, bistri um
 Kot sonce tamnost bodejo pregnali.

Vranjanin.

Vso svojo vero stavi zdaj u nas,
 Upelji nas v borenje kervoločno.
 Vsi skup življenje za presveto vero,
 Za stavno svobodnost, za tvojo krono
 Mi radi dati smo se namenili.
 To čutenje in to udanje tebi
 U persih vsaciga vojaka najdeš.

Kastriota.

Serčenosti takošne izvir gotovo
 Slavodobitje nam povsod uterdi,
 Ak ravno več ljudi ima sovražnik,
 Ki vsac'ga nas na deset mečev vzame
 Ker vé, de sere vsak desetéro nósi,
 In ako smert uzeme mu telo,
 Se vzdigne duh z neumerjóčo slavo,
 Oznanijoć, de očestvo ni v pogubi,
 Dokler kri slavna v naših žilah teče

(Se zamisli sa malo.)

Še eden mojih vojvodov 'ma priti,
 Mladenić Manes, Cernogorec, ki
 Mi je povedal, de dan tisti pride,
 Ko Balabana, Turkov viteza
 Z vso silo zgrabiti smo namenili,
 Vi pa pripravite potrebo vso,
 De iz tmine nočne od svih strani
 Skrivej sovražnika zgrabimo,
 Čigar u vék zatréti nepokojnost
 Al smert storit' poterdimo s prisego.

Gropa.

Mi tvoje podučenje častimo,
 U nas le zmiraj se zanesi.
 Tri jezera horvatov korenjaskih
 Ko nagla serna — mahama pripeljem
 Nad Ederbana perviga začetnika,
 Ki ga vkončati ali pasti vsi
 Ze obljubili s terdno smo priségo.

Vranjanin.

Vojniki dalmatinski glasoviti
 Berzdajo komaj svojo serd ognjeno,
 De brez izmaševanja kri nevjernih
 Grihotno gerda kakor Dibre *) tečaj
 Na polji našim se izliva zdaj.

Kastriota.

Takošni sili ni premagovavca
 In vsaki zmed nas hoće stokrat rajši
 U vsaki muki svoje dát' življenje,
 Kakor odpasti od zvestosti terdne,
 Brez ktere ni na zemlji sréce prave.

(Ponéha malo.)

To je eden mi edini izmed svih!
 O Musa, Musa, izdajavic zlobni,
 U ktero brezno te je gnal napuh?
 Ko sina svojiga sim ljubil te
 In ti si me izdal in domovino
 In sveto vero svojo za obéto
 Osabno neprijatla večniga. —
 Vlast vsiga sveta in arbanaska krona,
 Ki ti nezvestnik je izročil jo
 Preklétve ne odvzame več od tbe.

Gropa.

Ne obžaluj sovražene več duše,
 In rajši nam prepusti maševanje,
 K' so naši meci mu pripravili ga,
 Dokler ne izteče struponosna kri ta.

Kastriota (naglo).

To delo samo serdi moj' pustite,
 Izklicati ga hočem v sřed' boriša,
 De mahama mu izsekam serce vražno,
 Ki žalost neizmerno nam napravlja.

*) Dibra, réka v Albanii.

